

سُورَةُ الْحَدِيدِ ٥٧

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام یگانه خدای جهان که بخشایش و مهر او بی‌کران
سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

آنچه باشد در سماوات و زمین می‌کند تسبیح ربّ العالمین
مقتدر هست آن خداوند کریم غالب و دانا و می‌باشد حکیم
لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

ملک او باشد همه چیز اجمعین آسمان‌ها و بساط این زمین
زنده گرداند ز حکمت کردگار هم بمیراند به وقتش در قرار
او بود آگاه و بر خلقش بصیر بر همه چیز غالب و باشد قدیر
هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

اوست اوّل، قبل خلق ممکنات و نهایت او بود از هر جهات
ظاهرست بر هر چه باشد گونه‌گون همچنین باطن به اسرار و شئون
یعنی ذات پاک حق لامنتهاست لیک از فرط ظهورش در خفاست
او بود اعلا و اعظم، هم کریم بر همه چیز آگاه و باشد علیم

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۚ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۚ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

اوست آن که آفرید از حکمتش
مدّت شش روز، در حدّ کمال
بعد این سان انتظامی بهر فرش
آگه است بر هر چه آید بر زمین
زانچه نازل می شود از آسمان
با شما باشد خداوند هر زمان
آگه است و عالم آن ذات خبیر
بر همه اعمالتان باشد بصیر

لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ

مالک کلّ جهان باشد خدا
رجعت کلّ عوالم، هم امور
بر همه ارض و سماء فرمانروا
هست به سوی ذات یکتای غفور

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ ۚ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

وارد آرد شام را اندر پگاه
روز را هم می برد در شامِ تار
تا نماید ظلمتِ شب را تباه
تا شود شب در پی روز رهسپار
هست علیم آن خالقِ ظلمت و نور
بر همه اسرارِ خفته در صدور

آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلِفِينَ فِيهِ ۖ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ

آورد ایمان و بر حق بگروید هم ز فرمان رسول پیرو شوید
 آنچه ارث یافتید از پیشینیان بذل و انفاق آورد بر مردمان
 هر که ایمان آورد نیز از شما هم کند انفاقی در راه خدا
 هست نصیبش از خداوند خبیر رحمت و پاداشی از اجر کبیر

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ۚ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ ۚ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

پس چرا ایمان نیاوردید شما؟ بر خدا و بر رسول رهنما
 او شما را خواند که تا بر ربّان آورد ایمان و تسلیمش ز جان
 حق گرفت میثاقی از پیمانتان گر شما بید از گروه مؤمنان

هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَىٰ عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّيُخْرِجَكُمْ مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ

اوست آن که بر رسول و بنده‌اش نازل آورد یک‌به‌یک هر آیه‌اش
 این‌چنین آیات و این‌سان بیّنات هست همه روشن و واضح هر
 جهات

تا شما را ذاتِ خلاقِ غفور آورد از ظلمتی بر سوی نور
 بر شما خواهد ببخشايد نعيم هست رئوف و مهربان، ربّ رحيم

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَّنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتِلٌ ۚ أُولَٰئِكَ أَكْثَرُ دَرَجَةً ۚ مِّنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقَاتِلُوا ۚ وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

پس شما را چیست، کز انفاق مال؟ می‌کنید پرهیز به راه ذوالجلال
گر چه باشد از خدای عالمین جمع میراث سماوات و زمین
نیست یک سان آن که داده مال بذل و انفاق کرده قبل از فتح پیش
خویش

همچنین شرکت نموده در جهاد رتبت ایشان بود حدی زیاد
با کسی کز بعد فتح و آن جدال کرده انفاقی ز مالش بالمآل
هر دو را حق وعده داده بس نکو که ببینند اجر خود بی‌گفتگو
آگه است آن ذات یکتای بصیر بر همه اعمالتان باشد خبیر

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ

﴿۱۱﴾

کیست آن کس که ز صدق و از قرض دهد، قرض نکو او بر خدا
صفا؟

تا مضاعف پس دهد رب رحیم بخشد او را همچنین اجر کریم

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ
تَجْرَىٰ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

﴿۱۲﴾

اندر آن روزی که بینی هر جهات کَلِّهِمْ از مؤمنین و مؤمنات
پیش رو و دست راست از نورشان هست منور، در رجا احوالشان
آید ایشان را خطابی این‌چنین هست امروز بس مبارک، مؤمنین!
برشوید داخل به جنت جاودان که بود نهرها به زیر پا روان
رستگار گشتید و فارغ هم ز بیم باسعادت یافته‌اید فوز عظیم

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِنْ نُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ
فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضَرَبَ بَيْنَهُمْ بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ

﴿۱۳﴾

غافلان و آن منافق سیرتان
 سوی ما آرید نگاه، نی که حذر
 پس بگویند مؤمنان بر این خسان
 تا مگر سازید طلب انوارِ حق
 لیک ندارد بهر ایشان فایده
 که بودِ حائل بر آنها یک دری
 باطنِ آن رحمتست بر مؤمنان
 ظاهر و اندر برون باشد عذاب
 مؤمنان را بر بخوانند این چنان
 تا بگیریم نور زان گونه نظر
 گر توانید بازگردید در جهان
 بر چنین نوری بگردید مستحق
 یک حصاری بینشان ایزد زده
 نیک و بد را می کند از هم، بری
 می گشاید ره به سوی جنتان
 آن دورویانِ منافق را عقاب

يَنَادُونَهُمْ أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنَّكُمْ
 فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ
 الْأَمَانِيُّ حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَغَرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ

﴿۱۴﴾

بارِ دیگر آن منافق سیرتان
 در جهان با هم نبودیم ما همی؟
 لیک بکردید خویشتن را مبتلا
 و به شک بودید از دینِ اله
 سر رسید هنگامِ مرگ و قبضِ جان
 کردتان گمراه، شیطان تا اجل
 این چنین پرسند ز جمع مؤمنان
 در جواب گویند، می بودیم، بلی!
 انتظار داشتید ز ما مرگ و بلا
 آرزوها داد فریبتان به راه
 وعده ی یزدان رسید از بهرتان
 غره گشتید بر خدای لم یزل

فَالْيَوْمَ لَا يُوْخِذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَامِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَآوَاكُمُ النَّارُ هِيَ مَوْلَاكُمْ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

﴿۱۵﴾

اندر امروز فدیة نیز از سویتان
 هم برای جمع کفار اجمعین
 که سزاوارید بر آتش، جاودان
 جایگاهی سخت بود از بهرتان
 هیچ نبخشد فایده یا سودتان
 بی اثر باشد فدیة این چنین

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا
 كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ

نیست آیا وقت آنکه مؤمنان؟
 یعنی از ذکر و زِ گفتار و بیان
 بر هر آنچه گشته است نازل زِ حق
 نه مثال چند گروه، اهلِ کتاب
 تا که مهلت گشت بر ایشان دراز
 از خطا در فکر و در اعمالشان
 قلبشان خاشع بگردد همچنان
 باطناً آرند توجّه در میان
 روح و جانِ خود نمایند منطبق
 که بر آنها آیه‌ها آمد خطاب
 سخت‌دل گشتند و مایل بر مجاز
 عاقبت گشتند زِ جمع فاسقان

إِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

این بدانید و همی آگه شوید
 بعدِ مرگِ این زمین و هر ممات
 ما بیان آریم آیات را عیان
 که خدای واحد و فردِ وحید
 جانِ زنده او ببخشد بر حیات
 تا مگر آرید تفکرِ سوی آن

إِنَّ الْمُصَدِّقِينَ وَالْمُصَدِّقَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضَاعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ

مرد و زن‌های مصدّقِ سوی حق
 پس مضاعف می‌دهد ربِّ کریم
 که دهند قرضِ نکو بر مستحق
 بهرِ ایشان مال و انواعِ نعیم

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ۖ وَالشَّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ
 وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ

آن کسان که بر خدا و بر رسول
 راست‌گویانند به نزدِ کردگار
 داشته ایمان و زِ جان دارند قبول
 اجرشان همچون شهیدان برقرار

بهرشان اجر است از ربِّ غفور چون که در ایمانشان می‌بوده نور
آن کسان که کافرنند و کاذبند از عناد، آیاتمان تکذیب کنند
کَلِّهْم باشند اصحابِ جحیم در عذابِ جاودان گشته مقیم

إِعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُمْ وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأُمُومَالِ وَالْأَوْلَادِ
كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا ۖ وَفِي الْآخِرَةِ
عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ ۚ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ

هان! بدانید که نباشد این جهان جز مگر عیاشی و بازی در آن
زینتش در حرص می‌یابد جلال همچنین افزونی در فرزند و مال
که تفاخر آورید در بینتان بهر مال بیشتر و فرزندان
کارِ دنیایی بود این‌سان مثال که بیاید آبِ باران در کمال
از زمین آید برون بس رُستنی در شگفت آیند کفارِ دنی
بعدِ چندی زرد بینی آن گیاه خشک شود، کلاً بگردیده تباه
آخرت باشد عذاب‌های شدید از برای جاهل و قومِ پلید
لیک دارند مؤمنانِ باشکيب رحمتی از لطفِ ایزد را نصیب
دارِ دنیا هست متاعش پرشورور هیچ نباشد جز فریبی و غرور

سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا
بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۚ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

پیشی گیرید در ره آن ربّتان تا بیابید رحمتش را بس عیان
هم به سوی جنتی که عرضِ آن هست به پهنای زمین و آسمان
برشده آماده جنّاتِ برین از برای مؤمنات و مؤمنین
آن که دارد اعتقادی بی‌شمار بر رسول و همچنین بر کردگار
فضل حق با بنده گردد روبه‌رو می‌دهد بر هر کسی که خواهد او

هست خداوند صاحبِ فضلِ عظیم بهر مخلوقات دهد لطفِ عمیم

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا ۚ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ

﴿۲۲﴾

هیچ مصیبت یا گزندى بی‌امان گر بیابید در زمین یا جانتان
نیست جز آنکه به لوح اندر ازل ثبت گردیده به وقتِ آن اجل
این‌چنین شد قبلِ آنکه این جهان آفریدم من همه کُون و مکان
این بود سهل بر خدای ذوالجلال که نباشد بهر ایزد هیچ محال

لَّكِلَاءَتَأْسُوا عَلَىٰ مَفَاتِكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ

﴿۲۳﴾

حکمتش باشد شما را این‌چنان تا اگر دادید ز دست چیزی گران
هیچ نشاید که بسی غمگین شوید روح و جان خود همی مضطر کنید
هم نگردید باغرور و فخر، شاد گر که ایزد بر شما نعمت بداد
حق‌تعالی دوست ندارد فاخرین خودستایانی که فخر آرند چنین

الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ ۗ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

﴿۲۴﴾

آن گروهِ پرتکبر، هم بخیل که بخالت آورند اندر سبیل
می‌کنند امر مردمان را همچنین که بورزند بخل و کینه اجمعین
هر کسی روی تافت از پروردگار بی‌نیاز است و ستوده کردگار

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ ۗ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ ۚ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ

ما فرستادیم به خلق، پیغمبران
هم بر ایشان نازل آوردیم کتاب
همچنین میزانی از عدل و زِ داد
بهرشان آهن بیاوردیم پدید
منفعت‌ها هست از او بر مردمان
تا محک آرد خداوند، بندگان
مقتدر هست و عزیز پروردگار
که نمودند معجزاتی بس عیان
بر تمیزِ حق و باطل در صواب
که نیویند مردمان راهِ فساد
محکمست نیروی پنهانِ حدید
در جدال و کارِ سخت و هم گران
که کنند یاری زِ دل پیغمبران؟
نزد او باشد همیشه اقتدار

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ ۖ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ ۖ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ

ما فرستادیم زِ الطافِ عمیم
هم عطاها کرده بر اولادشان
پاره‌ای برحق صراط و راهشان
از رسل، نوحِ نبی و ابرهیم
از نبوت با کتابِ دینشان
اکثراً لیکن شدند از فاسقان

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَافِقَةً ۖ وَرَحْمَةً ۚ وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا ۚ فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ ۖ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ

از پی آن انبیای ارجمند
عیسی مریم رسولِ مستطاب
در دلِ اتباعِ او، آن مردمان
لیک رُهبانیت و هم انزوا
بدعتی باشد چنین در روزگار
ما رسولانی فرستادیم به چند
آمد و انجیل بر او گردید کتاب
الفتی دادیم و بر هم مهربان
عده‌ای پیموده از راه خطا
نیست تأییدی بر آن از کردگار

واجبات ما بر ایشان این نبود جز مگر خوشنودی ذاتِ ودود
 پس رعایت هم نکردند واجبات آن شروط واجبه از هر جهات
 آن گروهی که شدند از مؤمنان ما بدادیم مزدِ نیک و اجرشان
 اکثراً گشتند ولی از فاسقان آن گروهِ جاهل و نالایقان

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا
 تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

﴿۲۸﴾

ای که ایمان بر خدا آورده‌اید! بر همان یکتای واحد بگروید
 همچنین ایمان بیارید و یقین بر رسولش در ره تقویٰ و دین
 تا شما از آن خداوندِ حسیب داشته باشید از تفضلِ دو نصیب
 رحمتش بخشد شما را روشنی که روید در راهِ راست و ایمنی
 همچنین بخشد شما را آن کریم ذاتِ یکتایش غفورست و رحیم

لَّئِلَّا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَلَّا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِّنْ فَضْلِ اللَّهِ ۚ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ
 مَنْ يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

﴿۲۹﴾

تا بدانند این‌چنین اهلِ کتاب که ندارند قدرتی از هیچ باب
 بهر چیزی از تفضل‌های حق دست نیابند و نباشند مستحق
 فضل فقط اندر یدِ یکتا خداست می‌دهد بر هر کسی که او بخواست
 رحمتِ حق کاملست و هم عمیم که فقط اوست صاحبِ فضلِ عظیم